

Lakossági hulladékdíjak

Nap mint nap olvashatunk hulladékgazdálkodásról, gyűjtőszigetekről szóló cikkeket, ismerünk sikertörténeteket. Ilyenkor nem az jut eszünkbe: ki fizeti a révést vagy... kinek a „bőrére” történik mindez? Pedig jó volna, ha erre is gondolnánk, főleg, ha törvényileg szabályozott feladatról van szó, pláne ha zsebre megy!

Zsebre érzékeny döntések

„...a közszolgáltatás fedezetül szolgáló díjak, a megfelelő lakossági fizetőképesség, a fizetési hajlandóság összehangolása és a díjak kompenzációs rendszerének kidolgozása nélkül belátható időn belül a hatalmas nemzetközi és állami támogatással, önkormányzati önrésszel kiépülő korszerű települési hulladékkezelés működtetése ellehetetlenül, összeomlik!” – írja a szakértő az itt közölt írásában.

Mindezt feltételezve, a következő hónapokban az üzemeltetésről, ezek költségeinek lakossági díjakra gyakorolt hatásairól indítunk párbeszédet. Kérjük olvasóinkat, hogy a felvetett kérdésekkel vagy más hasonló problémákkal kapcsolatban írják meg véleményüket. A hozzászólások, véleménynyilvánítások lehetőségét biztosítjuk olvasóink számára.

Állapotrögzítés Bővült az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladata

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény értelmében a települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást szervez, és tart fenn. A törvény hatálybalépését követően bővült tehát az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladata.

A települési önkormányzatokról szóló 1990. LXV. törvény rögzíti, hogy a helyi önkormányzatnak kötelező feladat- és hatáskört is megállapíthat, ugyanakkor előírja, hogy a kötelezően ellátandó önkormányzati feladat- és hatáskörök meghatározásával egyidejűleg az Országgyűlés biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a költségvetési hozzájárulás mértékéről és módjáról. Ugyanezt a hulladékgazdálkodási törvény is megfogalmazza, amikor kimondja, hogy a települési önkormányzat e törvény alapján kötelezően ellátandó felada-

taihoz kapcsolódó és azok végrehajtását biztosító állami támogatásról elsősorban a költségvetési törvényben kell gondoskodni. Továbbá: a települési önkormányzatokat a hulladékkezelési közszolgáltatás megszervezéséért – figyelemmel a közszolgáltatás színvonalára – a költségvetési törvényben biztosított módon és összegben feladathoz kötött támogatás illeti meg. A támogatás megállapításának részletes szabályait külön jogszabály határozza meg.

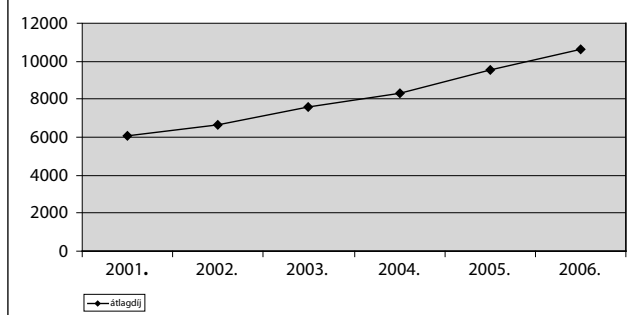
1999-ben *A hulladékgazdálkodásról szóló törvénytervezet gazdasági hatásvizsgálata és vizsgálati elemzése* című tanulmány külön fejezetben foglalkozott a települési szilárd hulladékkezelés lakossági terheinek értékelésével. Ez a tanulmány kimutatta, hogy ha a törvény szerinti, az egész országra kiterjedő, teljes hulla-

dékgazdálkodási rendszer bevezetésre kerül, akkor az 1999. évi hulladékkezelési lakossági díjak 4515 forint/lakás/év mértékről 5281 forint/fő/év mértékre emelkednek! Összegzőképpen megállapítja, hogy a díjak legkevesebb két és félszeresére, de akár ötszörösére is emelkedhetnek! A tanulmány rámutatott, hogy a hulladékkezelés rendszerének kiépítése a fokozatosság elvének szigorú betartása, valamint a költségvetési törvénnyel garantált normatív támogatás együttes alkalmazása mellett lehetséges.

Ezen elvek mentén a hulladékgazdálkodási törvény felhatalmazta a kormányt, hogy rendeletben szabályozza a közszolgáltatás ellátásáért a települési önkormányzatot megillető támogatás megállapításának szabályait.

A 2000-ben elkészült kormányrendelet-tervezet, környezetvédelmi hatékonyság alapján differenciált normatív támogatásra tett javaslatot, melyre az akkori költségvetési törvényben 11,0 milliárd forintos előirányzatot javasolt. A költségvetési törvény sem akkor, sem azóta – számunkra ismeretlen okok miatt (a szerk.) – ilyen

Hulladékkezelési átlagdij alakulása 15 nagyváros esetében (Ft/lakásegység/év – nettó érték)

jogcímen előirányzatot nem biztosított!

Az önkormányzatok helyi rendeletet alkottak

Az önkormányzatok a közszolgáltatási díjat és a díjalkalmazás feltételeit helyi rendeletben határozzák meg a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló rendelet alapján.

A kormányrendelet által szabályozott, elismerhető költségek között a közszolgáltató szerepeltetheti a közszolgáltatással kapcsolatosan felmerülő indokolt költségeket, beleértve a kezelő létesítmény bezárását, és lerakó esetén a bezárást követő utógondozás és a harminc évig történő monitorozás költségeit is. A díj tartalmazza a tartós működéshez szükséges nyereség fedezetét is.

A folyamatos és biztonságos hulladékkezelési közszolgáltatás működtetését tehát az önkormányzatok által meghatározott díj hivatott biztosítani.

Annak érdekében, hogy helyrebillenjen ez az egyoldalú kötelezettségi helyzet, – hogy a közszolgáltató folyamatos teljesítésre kötelezett, az ingatlantulajdonos díjfizetésének végrehajtása viszont hosszadalmas – a hulladékgazdálkodási törvény rögzítette a közszolgáltatást igénybe vevő ingatlantulajdonos ugyanilyen szintű kötelezését a meg nem fizetett díj adók módjára való behajtásával. A behajthatatlan díjtartozás fedezetére a törvény pénzalap létrehozását

rendelte el. Viszont, ezt a fedezetet – hasonlóan az üzemeltetés normatív támogatáshoz – egyetlen költségvetési törvény sem biztosította!

A normatív támogatás és a fedezet biztosításának elmaradását kifogásoló közszolgáltatói beadványra született 35/2004. (X. 6.) AB határozat kötelezte a kormányt a hulladékgazdálkodási törvényben előírt rendelet megalkotására.

Erre válaszul a 2005. évi CXXXI. törvény úgy módosította a hulladékgazdálkodási törvényt, hogy törölte a kormányrendelet megalkotásának kötelezettségét

2006. január 1-jétől a hátralék behajtása a jegyzői adóhatóság jogkörébe került. A behajtás új szabályozása már eddig is számos, nemegyszer egymásnak ellentmondó gyakorlatot produkált. Egyes értelmezések szerint a közszolgáltató a behajthatatlan díjtartozáshoz csak abban az esetben jut hozzá, ha a jegyzői adóhatósághoz befizet kérelmezőként 5000 forint költséglelőletet. Az adóhatóság ekkor megvizsgálja, hogy a hátralék mérté-

ke meghaladja-e az 5000 forintos értékhatárt, és azt, hogy a kérelem a negyedét követő hó 15. napjáig beérkezett-e. Ha a fenti feltételek nem teljesülnek, az adóhatóság a behajtást megtagadja.

Más esetben az adós személyi adatainak – mint az adóbehajtás megindítási feltételének – hiányára hivatkozva nem indul meg a behajtási eljárás!

Fentiekből egyértelműen következik, hogy míg 2004-ben a hulladékkezelési közszolgáltatók kintlévősége az összes árbevétel 10,010 százalékát tette ki, addig 2005-ben ez arány már 17,58 százalékra nőtt.

Úgy tűnik, a jelenlegi helyzet tarthatatlan!

Nem szabad azt gondolni, hogy ez az egyes közszolgáltatók és az önkormányzatok és/vagy a lakosság helyi problémája! Ez a fenntartható hulladékgazdálkodás alapvető kérdése!

A hulladékdíjak alakulása 2001–2006 között

A vizsgált nagyvárosok közül mindösszesen kettő (Debrecen, Szeged) tudott

elfogadtatni a fejlesztések belépése miatt szükséges, átlagon felüli díjemelést. A többi város esetében infláció mértékét meghaladó díjnövekedés nem mutatható ki.

A legsúlyosabb problémát a legalacsonyabb és a legmagasabb díj közötti különbség adja. Ha az ország hulladékgazdálkodási rendszerét ma azonos szintre emeljük, akkor a legkisebb díjat közel háromszorosára kellene emelni 2006-ban!

Ha viszont a jelenlegi szabályozás szerinti teljes körű hulladékgazdálkodást vezetnénk be, s azt a lakossági díjakba is beépítenénk, akkor a legkisebb díj közel ötszörös, a legnagyobb pedig majdnem másfélszeres emelésével kellene számolnunk!

A grafikonból jól látható: a közszolgáltatás fedezetéül szolgáló díjak és a nem megfelelő lakossági fizetőképesség, fizetési hajlandóság összehangolása, a díjak kompenzációs rendszerének kidolgozása nélkül belátható időn belül a hatalmas nemzetközi és állami támogatással, önkormányzati önrésszel kiépülő korszerű települési hulladékkezelés működtetése ellehetetlenül, összeomlik!

Következő alkalommal bemutatjuk a különböző hulladékkezelési elemek költségvonzatait, s a gyakorlat számára járható, biztonságos megoldásokat.

Nagy György
igazgató

Köztisztasági Egyesülés

